

Opowiedziane

<https://opowiedziane.ipn.gov.pl/ahm/wspomnienia/39693,Czerwinski-Henryk.html>
2024-05-04, 21:11

Aby zobaczyć odtwarzać, włącz
JavaScript

Aby zobaczyć odtwarzać, włącz
JavaScript

Pliki do pobrania

[N0853_Henryk_Czerwiński_transkrypcja_nagrania_część_1.pdf, 306.74 KB, 28.07.2023](#)

[N0853_Henryk_Czerwiński_transkrypcja_nagrania_część_2.pdf, 311.98 KB, 28.07.2023](#)

Świadek historii

Henryk Czerwiński

Sygnatura

N0853

W relacji między innymi

Więzień niemieckich obozów koncentracyjnych Gross-Rosen, podobozów Dyhenfurth, Dora i Mackenrode.

Jest kwiecień 1945 roku. Niespełna 18-letni Henryk Czerwiński wraz z innymi więźniami niemieckiego komanda Mackenrode zostają wypędzeni na tory w Letzlingen, z pociągu, którym ewakuowano ich przed zbliżającym się frontem alianckim. Podczas postoju oczekują na posiłek, który obiecali im niemieccy oprawcy. Nagle nad tłum wyczerpanych ludzi nadlatuje amerykański samolot, którego załoga puszcza serię z karabinu maszynowego, nieświadoma do kogo celuje. Wystraszeni więźniowie rozbiegają się na wszystkie strony wokół torów. Henryk wraz z trzema kolegami wykorzystują ten moment i uciekają w kierunku, z którego dopiero co przybyli pociągiem. Po dłuższym marszu napotykają dwie polskie dziewczyny pracujące u Niemca, które pomagają im się ukryć w oborze. Następnie pod osłoną nocy przechodzą do stodoły, gdzie spędzą kolejne dwa dni. Tymczasem kolumna z więźniami podąża dalej w kierunku miasta Gardelegen. Tam 13 kwietnia 1945 roku niemieccy strażnicy zamykają 1016 więźniów z ewakuowanych obozów w wielkiej, murowanej stodole, którą następnie podpalają. Większość spłonie żywcem, do próbujących uciekać będą strzelali. Tej masakry nikt nie przeżyje. Dokładnie tego samego dnia o 9 rano Henryk wraz z kolegami słyszą od pomagających im dziewczyn: „Chłopaki, wychodźcie!” Na dole, obok nich, stoi amerykański żołnierz z karabinem, który częstuje ich papierosami i czekoladą. Są wolni. O tragedii, jaka spotkała innych więźniów, dowiadują się w dniu zakończenia wojny, 8 maja. Przebywają już wtedy bezpieczni na terenie zajęтым przez Amerykanów: w barakach w Gardelegen, tuż obok miejsca zbrodni.

Data urodzenia

20.06.1927 r.

Data nagrania

14.09.2016 r.

Miejsce nagrania

dom świadka, Warszawa, Polska

Realizacja
Biuro Edukacji Narodowej

Temat

[getto](#), [getto warszawskie](#), [II wojna światowa](#), [Niemcy](#),
[obozy niemieckie](#), [okupacja niemiecka](#), [praca przymusowa](#),
[relacje polsko-żydowskie](#), [terror niemiecki](#), [Warszawa](#)

Język

Biogram świadka



HENRYK CZERWIŃSKI

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)